

οὐκ ὀλίγους ἄνδρας μᾶλλον ἢ ἦττον ἐπιφανεῖς, τινὰς τούτων ἀμιλλωμένους πρὸς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ, πολλὰς δὲ καὶ ἀξιολόγους αὐτῇ ὑπηρεσίας προσενεγκόντας. Πειράσομαι οὖν, ἵνα δεῖξω διὰ τοῦ παρόντος ὁποῖα τις ἦν ἡ κατάστασις τῶν γραμμάτων ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει·

α) Ἐν Κωνσταντινουπόλει θεωρουμένη ὡς κέντρῳ ἅμα καὶ ἀφετηρίᾳ·

β) Ἐν ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς ἐπαρχίαις τοῦ Ὄθωμανικοῦ Κράτους, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς νῦν ἐλευθέρως Ἑλλάδος, τότε ὑποτελοῦς οὔσης·

γ) Ἐν ταῖς Ἀσιατικαῖς καὶ Ἀφρικανικαῖς ἐπαρχίαις αὐτοῦ·

δ) Ἐν Ἑνετίᾳ καὶ ταῖς ἀνά τὴν Δύσιν Ἑλληνικαῖς Κοινοῖσι, ἐν Ρώμῃ, Παταβίῳ καὶ ταῖς Ἑνετικαῖς κτήσεσιν, οἶον, ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις, Κρήτῃ, Κύπρῳ καὶ ταῖς λοιπαῖς Πάτμῳ, Σίφνῳ, Ρόδῳ, Λέσβῳ καὶ ἑτέροις·

ε) Ἐν Ρωσσίᾳ καὶ ταῖς παρὰ τὸν Ἰστρον Ἡγεμονίαις, καὶ ὅπῃ ἄλλοι ἐβίουν οἱ Ἕλληνες·

ς) Τίνες, οἱ γνωστότεροι, ἐν Εὐρώπῃ διδάξαντες τῶν Ἑλλήνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΤΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

1) Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν.

Ὁμολογεῖται, ὅτι ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος διεδόθησαν ἀνά πᾶσαν τὴν ὑφ' ἡλίον τὰ φῶτα, τῶν ἐπιστημῶν αἱ πλεῖσταί, αἱ ὠραῖαι τέχναι καὶ ὁ πολιτισμὸς. Κατὰ δὲ τὸν Μεσαίωνα, ὅτε ἐν τῇ Δύσει μεγάλη ἐπεκέχυτο ἀχλὺς, ὁ Βυζαντινὸς καλούμενος Ἑλληνισμὸς ἤκμαζε καὶ τὰ γράμματά πως ἐκαλλιεργοῦντο· εἰ μὴ δὲ ἀνεφάνησαν ἄνδρες μεγαλοφυεῖς καὶ πρωτότυποι τὴν τε ἐπιστήμην καὶ τὴν τέχνην, ὡς ἐν τῇ ἐκκρίτῳ ἀρχαιότητι, πλὴν ἀλλὰ καὶ Σχολαὶ λαμπρόταται ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἑτέροις τῆς Αὐτοκρατορίας πόλεσιν Ἰδρυντο, καὶ Βιβλιοθῆκαι καὶ λόγιοι ἐκ διαφόρων τῆς Ἑλλάδος πόλεων εἰς